

چین بزرگترین مصرف کننده انرژی در جهان

تولید نفت و گاز چین را در دست دارند. شرکت (سینوپک) نیز از طرف دیگر به طور سنتی بر فعالیت‌های پایین‌دستی از جمله بخش‌های پالایش و توزیع متمرکز است و ۷۶ درصد از درآمدهای این شرکت از این دو بخش است. در سال‌های اخیر نیز با افزایش توجه به بخش تأسیسات فلات قاره، شرکت ملی نفت فلات قاره چین موسوم به سی نوک (CNOOC) تأسیس شد. این شرکت همچنین نشان داد که در حال تبدیل شدن به رقیبی برای (CNPC) و سینوپک است و نه تنها فعالیت‌ها و دارایی خود در دریای چین جنوبی را گسترش داد، بلکه به افزایش تولید نفت چین به روزانه بیش از چهار میلیون بشکه نیز کمک کرده است.

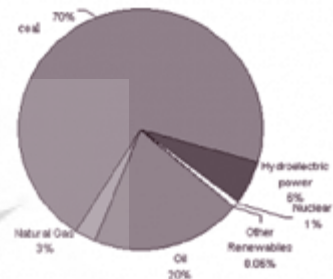
شرکت ملی نفت چین و سینوپک که هر دو از سهامداران بورس نیویورک هستند، همچنین در حال حفاری در میادین نفت و گاز ایران در چارچوب قراردادهای سرمایه‌گذاری چند میلیارد دلاری هستند و شرکت‌های دیگر چینی نیز در حال ساخت خطوط لوله و ایستگاه‌های برق در ایران هستند. سینوپک یکی از بزرگترین خریداران نفت ایران در جهان است و ایران نیز به طور رسمی پیشنهادهایی را برای وزارت نفت برای مبادله نفت با ارز یوان داده است و هر دو کشور برای استفاده از یوان در معاملات نفتی و ارزهای دیگر در حال مذاکره هستند.

سازمان گمرک چین به تازگی با انتشار گزارشی با اشاره به کاهش ۳۰ درصدی صادرات نفت ایران به چین در شش ماهه نخست سال جاری میلادی اعلام کرده است، میزان واردات نفت چین از ایران در این مدت به کمتر از ۹/۰۲ میلیون تن معادل ۶۶/۱۲ میلیون بشکه رسیده است. اگر چه ایران هنوز جزء ۱۰ صادرکننده بزرگ نفت به چین به شمار می‌رود ولی تنها کشوری بوده که در شش ماه نخست ۲۰۱۰ میلادی با کاهش صادرات نفت به این کشور آسیایی روبه‌رو شده است. به اعتقاد کارشناسان، بالاتر بودن قیمت نفت صادراتی ایران مهمترین عامل کاهش صادرات نفت به چین به شمار می‌رود اما ایران همچنان سومین صادرکننده بزرگ نفت به چین است. صادرات نفت ایران به چین در مرداد ماه سال جاری به ۱/۷۳ میلیون تن رسید که نسبت سال گذشته در همین ماه با افت ۶/۷۳ درصدی روبه‌رو بوده است.

علیرضا ضیغمی معاون وزیر نفت نیز اخیراً با بیان اینکه در حال حاضر چینی‌ها در ساخت پالایشگاه نفتی شانژند اراک مشارکت دارند که قصد داریم همکاری‌ها با شرکت‌های مختلف چینی در سایر طرح‌های پالایشگاهی کشور را توسعه دهیم گفته بود، شرکت‌های چینی اخیراً پیشنهادهای مختلفی را در بخش تأمین فاینانس و مشارکت در اجرای پروژه‌های مختلف پالایشگاهی ارائه کرده‌اند. مدیرعامل شرکت پالایش و پخش نفتی با تأکید بر اینکه مذاکرات با شرکت‌های چینی برای مشارکت در طرح‌های بنزین‌سازی پالایشگاه‌های موجود و توسعه پالایشگاه نفت اصفهان و آبادان در دستور کار قرار دارد اظهار داشت، با توجه به ساخت هفت پالایشگاه جدید نفت و میعانات گازی در کشور پیشنهادهایی هم برای مشارکت در این طرح‌های جدید توسط چینی‌ها ارائه شده است.

چین پرجمعیت‌ترین کشور جهان به شمار می‌رود که اقتصادش با سرعت زیادی در حال رشد است. تولید ناخالص داخلی این کشور طی ده سال اخیر نزدیک به ۱۰ درصد بوده است. با این حال بحران اخیر اقتصادی گریبانگیر اقتصاد صادرات محور چین شده و موجب شده است تولید ناخالص داخلی طی دو سال اخیر در این کشور اندکی کاهش یابد، اما به رغم کاهش صادرات و تقاضای داخلی در این کشور، تقاضا برای انرژی در چین همچنان بالا است. چین از یک صادرکننده نفت در اوایل دهه ۱۹۹۰ میلادی به سومین واردکننده انرژی در سال ۲۰۰۶ تبدیل شد و بر اساس تازه‌ترین آمار این کشور اخیراً جای آمریکا را در صدر مصرف انرژی در جهان گرفته است. مصرف گاز طبیعی در چین نیز طی سال‌های اخیر افزایش یافته است و این کشور در حال بررسی افزایش واردات گاز طبیعی خود از طریق خط لوله و نیز واردات به شکل گاز طبیعی مایع (LNG) است.

مصرف کلی انرژی در چین به تفکیک نوع

در این نمودار نفت با ۲۰ درصد، دومین منبع مصرف انرژی در چین به شمار می‌رود و همزمان با تلاش‌های این کشور برای متنوع‌سازی منابع انرژی، گاز طبیعی نیز با سه درصد یکی از دیگر منابع اصلی انرژی در چین به شمار می‌رود. براساس تازه‌ترین آمار مصرف نفت خام چین روزانه بیش از هشت میلیون بشکه است و با این حال این کشور تنها قادر به تولید بیش از چهار میلیون بشکه در روز است و به این ترتیب پس از آمریکا و ژاپن سومین واردکننده نفت خام در جهان به شمار می‌رود. در زمینه همکاری‌های نفتی این کشور با ایران، معاون امور بین‌الملل و بازرگانی وزیر نفت می‌گوید، حجم مشارکت شرکت‌های مختلف چینی در صنایع بالادستی نفت و گاز ایران در حال حاضر حدود ۲۹ میلیارد دلار است و افزود، در بخش صنایع پایین‌دستی نفت، گاز، پتروشیمی، پالایشگاه‌سازی و خطوط لوله نفت و گاز نیز در شرایط فعلی حدود ۱۰ میلیارد دلار پروژه توسط چین در حال انجام است.

سیاست انرژی

سیاست‌های انرژی دولت چین تحت تأثیر رشد فزاینده تقاضا برای نفت و وابستگی این کشور به واردات نفت قرار دارد. دولت چین در سال ۲۰۰۸ میلادی سازمان ملی انرژی چین را به عنوان نهاد اصلی سیاست‌گذاری‌های نفت و انرژی در این کشور تأسیس کرد که در واقع این نهاد مسئول اصلی تصویب پروژه‌های جدید انرژی و نیز تعیین بهای انرژی در این کشور به شمار می‌رود. شرکت‌های ملی نفت چین نفوذ فوق‌العاده‌ای در بخش نفت این کشور دارند. بین سال‌های ۱۹۹۴ تا ۱۹۹۸ میلادی دو شرکت اصلی نفت چین یعنی شرکت ملی نفت چین (CNPC) و شرکت نفت و مواد شیمیایی چین (Sinopec) دو شرکت انحصاری فعال در زمینه نفت چین بودند و تقریباً تمام دارایی‌های مربوط به بخش نفت چین را در اختیار داشته‌اند. شرکت (CNPC) همچنان شرکت برتر در زمینه نفت در چین به شمار می‌رود و بخش بالادستی نفت چین همچنان در اختیار این شرکت است. (CNPC) و زیر مجموعه معروف آن یعنی (پترو چاینا) ۶۸ درصد از کل

گاز طبیعی

از نظر تاریخی گاز طبیعی یک منبع انرژی در چین به شمار نمی‌رود. با این حال سهم آن در مصرف انرژی چین به تدریج در حال افزایش است. بر اساس تازه‌ترین آمار چین ۸۰ تریلیون فوت مکعب ذخایر اثبات شده گاز طبیعی دارد. همزمان با افزایش ذخایر اثبات شده چین، تولید و تقاضا برای این منبع انرژی نیز در این کشور افزایش یافته است. در سال ۲۰۰۷ میلادی چین ۲۴۴۶ میلیارد فوت مکعب گاز طبیعی مصرف کرد با این حال مصرف داخلی این کشور ۲۴۹۰ میلیارد فوت مکعب بود که به این ترتیب این کشور تبدیل به واردکننده گاز طبیعی گردید. این رقم در مقایسه با سال پیش از آن رشد ۲۵ درصدی داشت و چین مجبور شد برای تأمین نیاز داخلی به گاز طبیعی نزدیک به ۱۴۰ میلیارد فوت مکعب گاز وارد کند. اگرچه بیشتر مصرف‌کنندگان داخلی گاز طبیعی در چین مشترکان صنعتی هستند. با این حال طیف مصرف‌کنندگان داخلی گاز طبیعی در چین متنوع شده است. دولت چین تخمین زده است که افزایش سهم گاز طبیعی به مصرف کل انرژی در این کشور تا سال ۲۰۲۰ به ۱۰ درصد افزایش یابد. پیش‌بینی می‌شود چین باید برای تحقق این هدف به واردات گاز طبیعی به شکل (ال.ان.جی) ادامه دهد و در حال بررسی چندین خط لوله احتمالی از کشورهای همسایه است.

بررسی از منابع هیدروکربوری چین

ذخایر اثبات شده نفت خام	شانزده میلیارد بشکه
تولید نفت خام	بیش از چهار میلیون بشکه در روز
مصرف نفت خام	بیش از هشت میلیون بشکه در روز
ظرفیت پالایش نفت خام	شش و نیم میلیون بشکه در روز
ذخایر اثبات شده گاز طبیعی	هشتاد تریلیون فوت مکعب
تولید گاز طبیعی	دو هزار و چهارصد و چهل میلیارد فوت مکعب
مصرف گاز طبیعی	دو هزار و چهارصد و نود میلیارد فوت مکعب

تبدیل ترکیه از واردکننده به ترانزیت‌کننده نفت و گاز

این اعلام ترکیه در حالی صورت گرفت که شرکت بزرگ نفتی لوک اوایل روسیه نیز با همکاری شرکت چینی (ژونهای) فروش بنزین به ایران را از سر گرفته است. ایران پنجمین صادرکننده نفت خام جهان است، با این حال باید حدود ۴۰ درصد از نیاز خود به بنزین را به علت نبود ظرفیت‌های داخلی وارد کند. بر اساس آماری که گروه صادرات ترکیه منتشر کرده است، این کشور در مرداد ماه ۲/۵ درصد کل نیاز ایران به بنزین را تأمین کرده است. ترکیه پس از توقف ۱۸ ماهه فروش بنزین به ایران، در تیر ماه صادرات بنزین به ایران را از سرگرفت و ۱۰ درصد نیاز ماهانه این کشور به بنزین را تأمین کرد. فروش یک میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه‌ای بنزین به ایران درآمد یکصد و بیست و یک میلیون و ۸۰۰ هزار دلاری را تنها در این ماه نصیب ترکیه کرد که با مقایسه ارقام به نظر می‌رسد این بنزین را به ۲۵ درصد بالای قیمت بازار به ایران فروخته است. ترکیه روزانه حدود ۶۳ هزار بشکه نفت خام برای تأمین نیازهای پالایشگاه‌هایش از ایران وارد می‌کند. گفته می‌شود ایران قصد دارد قراردادهای سوآپ نفت پیشنهاد کند که در پی آنها در عوض دریافت بنزین از شرکای تجاریش به آنها تفت خام بدهد. ترکیه همچنین اخیراً سقف وام بانک مرکزی این کشور به شرکت‌های ترک را که از عربستان سعودی نفت وارد می‌کنند افزایش داده است. سقف این وام پیش از این پنج میلیون دلار بود که از اواخر مرداد ماه این وام به ۲۰ میلیون دلار افزایش یافته است. بانک فایننس ترکیه همچنین فرصت‌های فایننس درازمدت و نیز تسهیلات بیمه‌ای مناسبی به شرکت‌های ترک واردکننده بنزین از عربستان سعودی بخشیده است. بر اساس تازه‌ترین گزارش آژانس بین‌المللی انرژی که اواخر ماه گذشته میلادی منتشر شد عربستان سعودی از تولید نفت تنها در هفت ماه نخست سال ۲۰۱۰ میلادی یکصد و ۱۶ میلیارد دلار درآمد داشته است. این کشور که نزدیک به یک سوم اوپک را در این مدت در دست داشته است همچنان در رأس نمودار صادرات این سازمان به چشم می‌خورد. بر اساس این آمار اوپک که خود نزدیک به ۴۰ درصد از صادرات نفت خام جهان را در دست دارد ۴۲۹ میلیارد دلار درآمد داشته است. آژانس بین‌المللی انرژی در گزارش خود اعلام کرد عربستان سعودی در نیمه نخست سال جاری میلادی شاهد رشد ۶۴ درصدی درآمد خود به ۱۰۰ میلیارد دلار بوده است. این درحالی است که این رقم در مدت زمان مشابه سال گذشته میلادی ۶۱ میلیارد دلار بود.

جایگاه ترکیه به عنوان یک واردکننده صرف انرژی بر کسی پوشیده نیست. این کشور که می‌توان گفت فاقد منابع انرژی هیدروکربنی برای تأمین نیازهای روز افزون اقتصاد در حال توسعه خود است، روش‌های مختلفی برای تأمین نیازهای خود به انرژی در نظر گرفته است. ترکیه علاوه بر خرید نفت و گاز از کشورهای خاورمیانه و آسیای مرکزی، تبدیل به یک مسیر ترانزیتی بسیار مهم برای تأمین گاز اروپا نیز شده است که وجود این خط لوله‌ها که از ایران، عراق و کشورهای آسیای مرکزی از خاک ترکیه روانه اروپا می‌شوند، به تأمین بخشی از نیازهای سرشار ترکیه به انرژی کمک کرده است. این کشور قصد دارد گاز قطر را از طریق یک خط لوله عربستانی به بازار صادرات خود وارد کند. تانر ییلدیز وزیر انرژی ترکیه در سال گذشته اعلام کرده بود، ترکیه و قطر گروهی را برای مطالعه درباره احتمال احداث خط لوله انتقال گاز مایع (ال.ان.جی) قطر به ترکیه از طریق عربستان سعودی تشکیل داده‌اند. خط لوله صادرات نفت ترکیه به عراق به طول ۹۷۰ کیلومتر از کرکوک در شمال عراق تا بندر جیحان ترکیه امتداد می‌یابد، سپس نفت خام از آن جا به وسیله نفتکش‌ها روانه بازارهای جهانی می‌شود. بر اساس آمارهای دولت ترکیه، خط لوله کرکوک-جیحان که در سال ۱۹۷۶ افتتاح شده، سال ۲۰۰۹ در مجموع ۱۶۷ میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه نفت خام را به ترکیه انتقال داده است. در شرایط عادی روزانه حدود ۵۰۰ هزار بشکه نفت از طریق خط لوله کرکوک-جیحان به ترکیه صادر می‌شود. این کشور همچنین برای تأمین این نیاز خود روش‌های مختلفی را هر روز اتخاذ می‌کند که در زیر به شماری از آنها می‌پردازیم. اداره تنظیم بازار انرژی ترکیه اعلام کرد که ترکیه در سه ماه نخست سال جاری میلادی حدود شش میلیون تن نفت و فرآورده‌های نفتی از ۳۲ کشور جهان خریداری کرده است. این گزارش می‌افزاید، ترکیه در سه ماه نخست سال جاری میلادی در مجموع سه میلیون و ۲۳۳ هزار و ۲۹۹ تن نفت خام وارد کرده است که ۸۲۱ هزار و ۵۱۴ تن آن از ایران خریداری شده است. به رغم تحریم صادرات بنزین به ایران که آمریکا و برخی متحدان این کشور بر ضد تهران تصویب کرده‌اند ترکیه اخیراً اعلام کرده است از شرکت‌های ترک که بنزین به ایران صادر می‌کنند حمایت خواهد کرد. تانر ییلدیز وزیر انرژی و منابع طبیعی ترکیه گفته است اگر ترجیح بخش خصوصی فروش محصولات پالایشی به ایران است، دولت ترکیه به آنها کمک خواهد کرد.